

MAGYAR HUSZÁROK A VILÁGHÁBORÚBAN

(Harmadik közlemény, hat vázlattal.)

A Železniciai ütközet 1915 szeptember 22-én.

Szeptember 19.-éig a következő erők állottak megfigyelő szolgálatban a Stochodnál:

a német 5. lov. hadosztály a Pripjatj-tól Wolka-Lubieszówkáig,

a 11. honvéd lovashadosztály innen a Stobichwáig,

a lengyel légió innen Kaszówkáig,

a cs. és kir. 1. lovashadosztály innen Sokulig.

Mint hadtesttartalék a cs. és kir. 9. lovashadosztály állt Mielnica környékén.

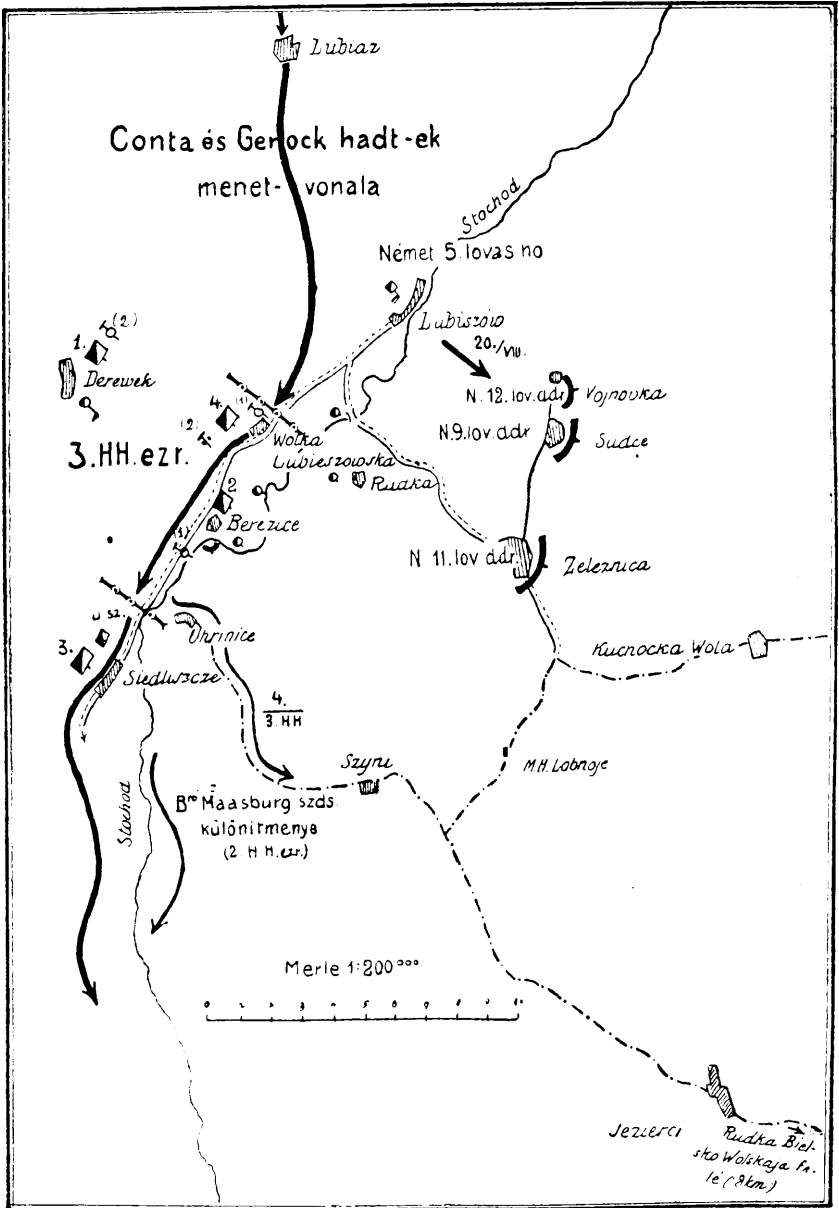
A lucki események következtében 1915 szeptemberében a Conta és Gerock német hadtestek a Stochodtól nyugatra Lubiaz—Lubieszów—Siedliszczen át Grivára tolattak el dél felé a cs. és kir. 4. hadsereg támogatására.

Ennek az oldalmenetnek leplezésére a német 5. lovashadosztály szeptember 20-án Lubieszówból a Styr felé nyomult előre és délben Wojnowka—Sudce—Železnica vonalát érte el. Az oroszok heves ellenállása miatt azonban Kuchocka Wola felé nem volt képes több tért nyerni.

A 11. honvéd lovashadosztály kötelékébe tartozó 3. honvédhuszárezred 4. százada 21-én mint földerítő különítmény Wolka Lubieszowkáról Jezierci felé menetelt. Ezzel egyidejűleg a 2. honvédhuszárezredtől báró Maasburg százados különítménye Uhrinicén át Griva felé indult.

Az ezred többi része (3 század, 4 géppuska) szeptember 21-én dél felé távbeszélőn azt a parancsot kapta, hogy a Wolka—Lubieszówkai gázlón átkelve, nyomuljon előre és Szyni—M. H. Krasnybor—M. H. Lobnoje irányából támogassa a német 11. lovasdandár támadását Wolánál.

Az ezred délután 3 órakor átkelt a Stochodon és megkísérelte Rudkán át Szynire előnyomulni. A mocsaras vidék azonban lovasság részéről teljesen járhatatlan volt, a térképen feltüntetett út pedig a lakosság kijelentése szerint sohasem létezett. Meddő kísérletek után az alkonyat beálltával visszatért Rudkára és összeköttetésbe lépett a Železniciánál álló német



1. vázlat.

11. lovasdandárral, mely felszólította, hogy szeptember 22-én meneteljen Żeleznicára.

Az ezred Rudkán éjjelezett. Az éj folyamán a 11. honvéd lovashadosztálytól újabb (szeptember 21, délután 4 óra 30 perccel keltezett) parancs érkezett, mely meghagyta, hogy az ezred M. H. Lobnojen és Jezieryn át Rudka Bielsko Wolská jára nyomuljon előre és csatlakozzék a 11. honvéd lovashadosztályhoz.

Az ezredparancsnokság 22-én reggel két elhatározás közül választhatott: vagy Wolka Lubieszowkán, Berezcén, Uhriniecén, Szynin át kerül, vagy Żeleznicán, M. H. Lobnojen át nyomul előre.

Eltekintve a jobb és rövidebb úttól, az ezredparancsnokság már csak azért is az utóbbi mellett döntött, mert kora reggel óta délkeleti irányból, ahol a német 11. lovasdandár állott, ágyúdörgés és csatazaj volt hallható.

Szeptember 22-én délelőtt 6 órakor az ezred tehát Żeleznicára nyomul előre azzal az elhatározással, hogy Lobnojen és Jezieryn át Rudka Bielsko Wolská jára menetel. Erről az elhatározásáról a német 11. lovasdandárt értesítette.

A német 11. lovasdandár Żeleznicánál nehéz küzdelemben állott orosz túlerőkkel szemben a falutól keletre és délkeletre húzódó homokbuckákon. Amidőn a 3. honvédhuszárezred délelőtt 7 órakor a helységbe érkezett, von Wentzky dandárparancsnok felszólította az ezredparancsnokot, hogy dandárja támadását Kuchocka Wola felé támogassa.

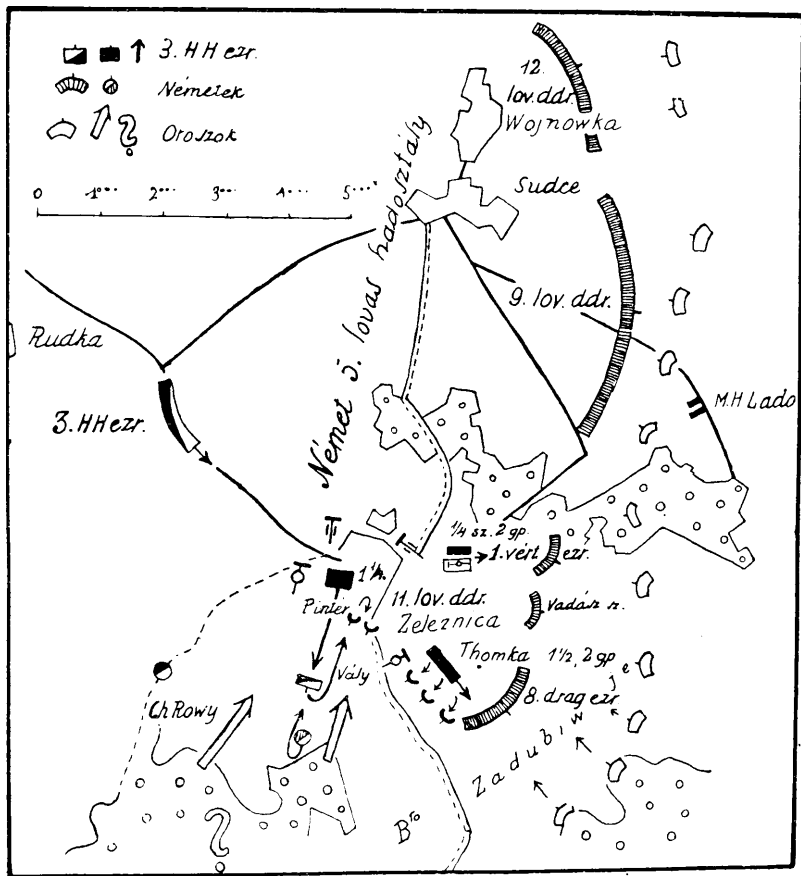
Miután az ezred további előnyomulása Żeleznicán át M. H. Lobnoje felé csakis akkor volt lehetséges, ha a falutól délkeletre álló orosz erők elüzetnek, az ezredparancsnok a szorongatott német lovasdandár felszólításának eleget tett.

A dandár helyzete ebben az időtájban a következő volt.

A jobb szárnyon a falutól délkeletre a 8. dragonyosezred állott 70—80 karabéllyal (tehát alig egy gyenge század állományával), ezt követte a közepén a falutól keletre egy vadász század 80 puskával. A bal szárnyat az 1. testőr-vértesezred képezte szintén 70—80 karabéllyal. Egy 4 ágyúból álló lovagló üteg a falu északi szegélyén vonult fel. A géppuska a rajvonalban állott.

A 3. honvédhuszárezred beérkezésekor az oroszok a német jobb szárnyat hevesen támadták. Azért az ezredparancsnok Thomka Zoltán századost $1\frac{1}{2}$ századdal és 2 géppuskával a dragonyosok támogatására küldte, 1 szakaszt két géppuskával pedig a vértesekhez irányított. A helységtől délre a helyzet ismeretlen volt, annak felderítésére Vály főhadnagy indult el 1 szakasszal az $1\frac{1}{2}$ km-re levő erdősarokhoz, hogy onnan

M. H. Lobnoje felé nyomuljon előre, Wolff hadnagy pedig 10 lovassal Ch. Rowy—Szyni felé lovagolt. 1¼ század Pintér főhadnagy parancsnoksága alatt mint ezredtartalék egyelőre a helység délnyugati szegélyén maradt.



2. vázlat.

Vály főhadnagy az erdő felé való előnyomuláskor súlyosan megsebesült és egy visszaözönlő német lovasjárőrától elragadtatván, Zeleznica déli kijáratáig vonult vissza, hol aztán szakasza megállt és tűzharchoz lóról szállt. Közvetlen azután körülbelül 8 óra 30 perckor a falutól délre és délnyugatra el-

terülő érdőből az oroszok túlnyomó erővel törtek elő a falu déli kijáratára és nyugati széle felé.

Az ezredparancsnok valamennyi még rendelkezésre álló erőnek és a nyugati helységkijáratnál történetesen megállott 2 német géppuskának azt a parancsot adta, hogy déli irányban lépjenek harcba.

Az ezred minden harccsoportja a kiváló alparancsnokok vezetésével, de a legénységnek kezdeményező föllépésével is, az uralkodó homokbuckákra sietett és rövid, de a végsőkig elkeseredett harcba bocsátkozott, mely az oroszok teljes vereségével végződött. Az ellenség, melyet a géppuskák és két, vágóban nyíltan felvonuló löveg srappnelljei üldöztek, számos halott és sebesült visszahagyásával a Železnica-tól délre elterülő erdőben eltűnt.

Még ugyanazon a napon az ezred 2. százada Železnica déli kijáratánál egy heves, rövid rajtaütést hárított el.

A következő napokon a Wentzky-csoportnak (melyet még 2 német gyalogzászlóaljjal meg kellett erősíteni, hogy a heves orosz támadásoknak ellentállhasson) még több erős harcot kellett megvívnia.

Szeptember 25-én pedig a 11. honvéd lovashadosztály is parancsot kapott, hogy a német 5. lovashadosztály támogatására Galusieről Kuchocka Wola felé nyomuljon előre.

A hosszantartó és heves harcok, valamint a fokozatos erősítések igazolják legjobban a 3. honvédhuszárezred parancsnokának helyes elhatározását, mely elsősorban a német 11. lovasdandár biztos megsemmisülését változtatta át győzelemmé. A dandár megsemmisülése pedig katasztrofális következményekkel járt volna a német 9. és 12. lovasdandárra is, melyek szintén nehéz harcban állottak.

A 3. honvédhuszárezred ezen dicső haditettét 220 karabéllyal és 4 géppuskával vívta meg.

A Farkas-lovaskülönítmény rohamai Darachów és Brikula között 1915 szeptember 7-én.

Az 1915. évi nagy offenzíva a befejezéshez közeledett. Mint az óriási arcvonal több helyén, úgy a Szerethnél is, különösen annak Trembowla és Czortków közötti szakaszán, az orosz erők ellentállása mindinkább érezhetővé vált. Csapataink lendülete a hosszú hadműveletek és a nagy veszteségek következtében alábbhagyott.

Az oroszok ellentámadásaikat előszeretettel hadseregek vagy hadtestek érintkezési szárnyai ellen irányították. Így volt ez szeptember elején is. Ezúttal a német Bothmer- és az

osztrák-magyar Pflanze-Baltin-hadsereg közé szándékoztak éket verni. Erre vallott a fokozott gyalogsági tevékenykedés és több orosz lovashadosztály összevonása Trembowla környékén.

A német hadsereg déli szárnyán levő osztrák-magyar XXV. hadtest (Hoffmann Péter tábornok) lovassága, a Farkas-féle lovaskülönítmény¹ ennek megfelelőleg azt a parancsot kapta, hogy a hadtest jobbszárnya mögé egyelőre Darachówa meneteljen és az orosz lovasság vállalkozásaival szálljon szembe.

A lovaskülönítmény eddig a hadtest balszárnyát képezte és Chatkitól nyugatra harcolt. A parancs vétele után Maryankán vezetéklóvainál gyülekezett és ugyanaznap, szeptember 6-án délelőtt 10 órakor a Strypa völgyén át elindult rendeltetési helye felé. Sokolówon az 55. gyaloghadosztálytól rövid tájékoztatást nyert a beérkezett repülőjelentésekről és aztán újra megindult Darachówa felé. A meleg, derűs napon mindenünnen igen erős ágyúdörgés hallatszott.

Pantalicára érve a különítmény parancsnoka látta, hogy az ellenség Darachówt erős srappnellűz alatt tartja és elrendelte, hogy különítménye járőrönként élénk ütemben gyülekezzen a Darachówa nyugati kijáratánál levő majornál. Délután 1 óra 30 perckor az egész különítmény együtt állt a kijelölt helyen, tehát a körülbelül 26 km-es utat 3½ óra alatt tette meg.

A különítmény parancsnoka, annak a benyomásnak hatása alatt, hogy az orosz ma nem támad, lenyergeltetett, embereit és lovait bőségesen ellátta étellemmel, azután egy ütegparancsnokkal fölment a darachówi templom tornyára és szemrevételezte az állásokat. Pontosan megfigyelhető volt, hogy szemben gyéren megszállott vonalainkkal (a 129. gyalogdandár 5 km hosszú vonalat tartott) az orosz állások zsúfolva voltak. Szokatlan jelenség volt a lövészárkok mögött 3—4 kilométerre látható számos lovas mozgása, amely megerősíteni látszott a repülők jelentéseit.

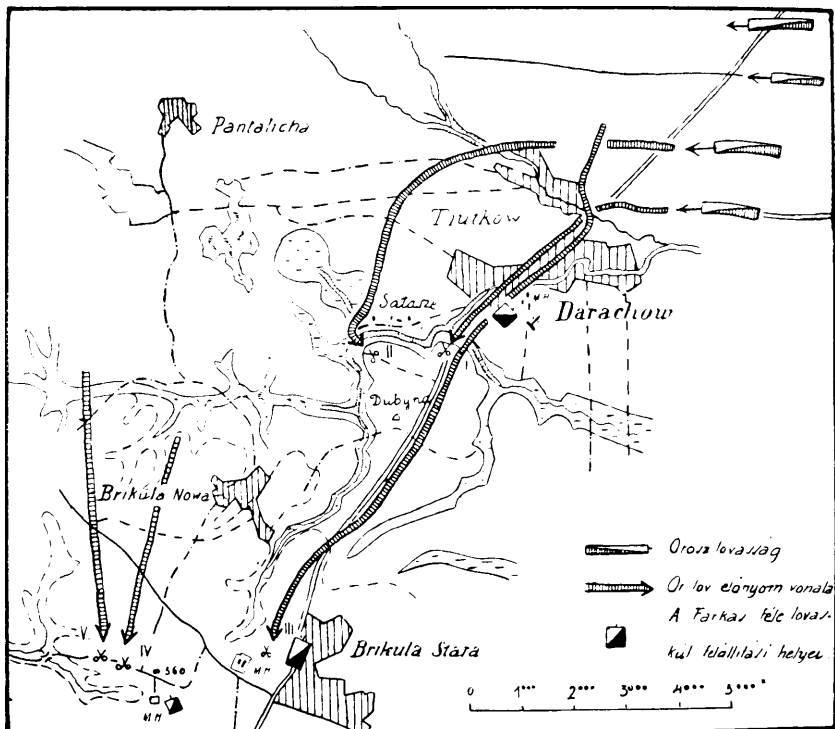
A délutáni erős ágyúzás estefelé elgyengült, majd 8 órakor teljes csend állott be. Éjjelre a különítmény négy géppuskája a falu keleti kijáratánál állásba vonult és csak másnap reggel vonult be.

Másnap, 7-én reggel az ágyúzás újból erősen kezdődött. Az orosz tüzéség különösen a 129. honvéd gyalogdandár állá-

¹ A 6 gyenge századból álló különítmény nagyjából huszárrokból állt, de voltak közöttük ukránok és dragonyosok is, ez utóbbiak azonban bukovinai csángókból egészítették ki létszámukat.

sait lőtte, melyek Darachów északkeleti kijáratánál kezdődtek és északi irányban húzódtak.

A különítményparancsnok délelőtt 9 órakor lovait megabrakoltatta és a legénységet is megétkeztette, 11 órakor pedig, midőn az ágyúzás tetőfokát érte el és a támadásnak nyilvánvalóan be kellett következnie, nyergeltetett. Ezzel egy teljesen pihent, akcióképes csapat volt kezében.



3. vázlat.

A 131. gyalogdandár, melynek a hadtestparancsnokság ideiglenesen alárendelte, ekkor azt a parancsot küldte neki, hogy különítményével vonuljon Romanowkára és jelentkezzék a dandárparancsnokságnál. A különítményparancsnok egyes érzelmeivel fogadta e rendelkezéseket és helyét inkább Darachów és Brikula Stara között vélte fölismerni. Különítményét ennek megfelelően járőrönként Brikula Starára irányította, az első járőr 11 óra 15 perckor indult.

Délután 12 óra 30 perckor még 1 $\frac{1}{2}$ század 1 géppuskás század 4 géppuskával és az utászszakasz állott a majornál. Ekkor törte át az orosz gyalogság a 129. gyalogdandár arcvonalát. A sűrű orosz rajvonalakat nagy tömeg lovasság kísérte, mely a Szereth mély völgyében ugrásra készen tartva, számos oszlopban vett irányt nyugat felé.

Farkas felszólította a közelében álló üteg parancsnokát, hogy lőjje az orosz lovasoszlopokat. A tűzérségi tűz, más ütegek támogatásával, látható veszteséget okozott az orosz lovasoszlopoknak, melyek rendetlenségbe kerültek és sokat vesztek a szépen kezdett lendületből.

Azután különítményének fennmaradó részével a műúton a Brusznicától délre levő magaslatra lovagolt és a szalmakazlak mögé rejtette csapatát, a géppuskákat két oldalt. Valamivel később a darachówi majornál álló üteg is követte és a különítmény parancsnoksága alá helyezkedett. Ennek azt parancsolta, hogy Brikula Stara és Darachów közt vonuljon alkalmas állásba és onnan támogassa.

A magaslat Darachów felől csak a műút széles kőhídján és Szalaszé felől csak egy kis földhányáson át volt megközelíthető, egyébként a meredek széleit körülvevő mocsár járhatatlan. Brusznica-patak és mellékágai szakadékos, omlós partúak, vízzel telvék, mely a híd környékén 2 m mély.

A legdélibb orosz lovasoszlop ezalatt áthaladt a falun és mit sem sejtve a magaslatnak vette irányát. A járőrök kibontakoztak, a középső el is haladt a szalmakazlak mellett, csodálkozva nézett a különítményre, aztán zavarában dél felé vágatott.

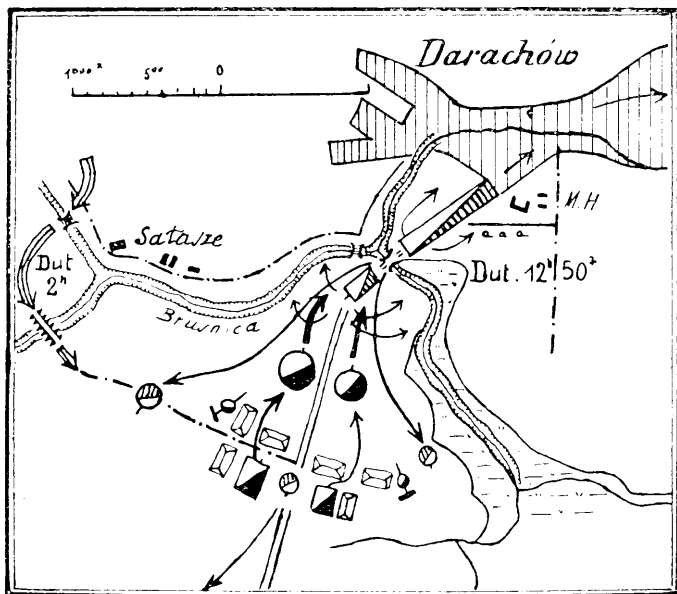
Amint az oszlop éle a hídhöz ért, megszólaltak a géppuskák és végigszórták az egész oszlopot. Az oroszok erre át akartak törni, de alig jelent meg az első osztag a dombtetőn, a géppuskák reája irányították tüzüket és a különítmény két gomolyban nekirontott, leszorította a magaslatról, nekikergette az utána tóduló oszlopnak és a Brusznicának. Az oroszoknál a váratlan támadás és a géppuskák pusztító tüze nagy fejtelenséget váltott ki, aki még élve maradt, az vad futásban keresett menedéket Trembowla felé. Röviddel 1 óra előtt az első orosz lovasoszlop el volt intézve.

A győzelem híret egy tiszt vitte a különítmény Brikula Staranál álló részéhez, azzal az utasítással, hogy ez utóbbi tartsa szemmel Brikula Nowa környékét. A különítmény parancsnoka azután osztagát ismét a kazlak mögé rejtette el és tovább figyelte az eléje táruló terepet.

Két óra tájban Tiutkowtól nyugatra egy újabb orosz lovasoszlop jelent meg, mely Salaszének vett irányt. Amint

ez az oszlop a 4. sz. vázlatban feltüntetett helyzetbe (d. u. 2 óra) ért, a géppuskák megkezdték pusztító tüzüket, a már átkelt századot pedig a különítmény a szalmakazlak mögül előtörve megrohmozta. Az oroszok kevés ellentállást tanúsítva, Darachów felé menekültek.

A különítmény ezen részének az imént vázolt két, egymáshoz úgyszólván teljesen hasonló működése az oroszoknak nagy veszteséget okozott főként géppuskatüzével, de a mocsáros terep és a szakadékos partú patak is sok áldozatot



4. vázlat.

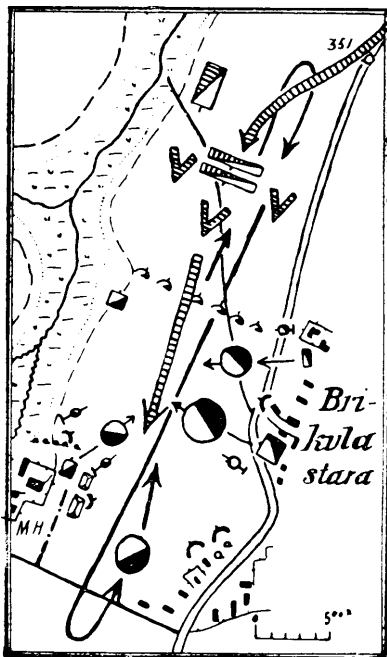
követelt. A különítménynek veszteségei viszont igen csekélyek voltak. Az első rohamnál mindössze két ember sebesült meg, egy ló pedig kimúlt. A második rohamnál veszteség egyáltalán nem volt, csak néhány ló sántult le.

A két győzelemnek erkölcsi hatása azonban nagy volt és óriási lelkesedést váltott ki a csapatban.

A parancsnok a második roham után ismét felment a kazlakhoz és látta, hogy Tiutkowból egy, a két előbbinél nagyobb lovastömeg vesz irányt Darachów felé. Úgy látszik, hogy ez értesült az előbb lezajlott két katasztrófáról és eredetileg talán inkább tovább nyugatra szánt akcióját felsőbb parancsra változtatta meg. Az új ellenség láttára a különít-

mény parancsnoka a vele volt csapatokkal Brikula Starára ügetett különítményének többi részéhez. A falutól északra egy kilátó pontról szemmel tartotta az oroszok mozdulatait és megfigyelte, hogy ezek nagy óvatosan bontakoznak ki Dara-chówból és a műút mentén nyomulnak előre.

Erre csapatait az 5. sz. vázlaton feltüntetett módon állította fel. Az ukránokat két laza vonalban az orosz lovasság



5. vázlat.

felé irányította azzal az utasítással, hogy előtte 5—600 lépéssel forduljanak meg és a major és a falu között visszavágtatva, vonják azt magukra. A géppuskákat és körülbelül 250 visszamenekült gyalogost a házak kerítései mögé elrejtett és elrendelte, hogy csak akkor kezdjenek tüzelni, ha az oroszok 2—300 lépésre érnek. A három helyen felállított századoknak parancsuk volt, hogy trombitájelre törjenek elő.

A fedezés a legtökéletesebben sikerült. Az egyik géppuska legénysége egy szemeteskocsit tölt ki a majorból és az alá helyezte el géppuskáját. A parancsnok az összes trombitásokat magához rendelte, nehogy valamelyik fiatalabb tisztnek idegessége elhamarkodja a jól átgondolt tervet.

Az oroszok a Brusznica hídján áthaladva, a vázlatban feltüntetett alakzatban ügetésben haladtak előre. Amint az ukránokat megpillantották, vágtaiba mentek át és midőn ezek megfordultak, üldözőbe vették őket.

Az egyik géppuska irányzója idegeitől elragadtatva már 500 lépésre megkezdte a tüzelést, mire csakhamar a többi három is kattogtatni kezdte fegyverét. Hatásuk borzalmas volt, egész utcákat vágta az oroszok soraiban, akik rendületlenül folytatták rohamukat. Egyes osztagaik a géppuskák ellen fordultak, az ezekhez beosztott gyalogosok meg is szaladtak.

Ekkor felhangzott a rohamjel és a három csoport pihent lovaival hangos ordítással az ellenségre tört. A géppuskáktól megtépzott orosz lovasság a nagy lendülettel, erős ütemben lovagolt, meglepetésszerű rohamot nem bírta s rövid kézitusa után megszaladt.

A legénység a kézitusában nagyon lelkesen verekedett, a tisztek és altisztek pisztolyaikat használhatták. Bereczky Gábor huszár a magyar vitézség és hűség gyönyörű példáját mutatta azzal, hogy a különítmény parancsnokát szorongató oroszokat levágta.

A kézitust követő üldözésben a gomolyba tömörülő és ismét előnyomuló ukránok is résztvettek. Az üldözés körülbelül 3000 lépéssig terjedt és annak az orosz és a saját tüzéség srappelljei vetettek véget.

Az oroszok vesztesége nagy volt, de ezúttal a különítmény is erősen vérzett. Nyolc ember, köztük egy tiszt, holtteste borította a csata színhelyét, 12-en megsebesültek.

A zsákmány 60 lóból állott.

Délután 4 óra volt, amikor az üldözésből visszatérő huszárrok gyülekeztek és a 360 magassági ponttal jelzett majorhoz vonultak.²

A kiküldött biztosító járőrök délután 4 óra 30 perckor Brikide Nowa felé új lovas ellenséget jeleztek. Az evvel való összeütközés hasonló körülmények között zajlott le, mint az előbbi, azzal a különbséggel, hogy a géppuskáknak nem volt elég idejük a rohamot kellőképp előkészíteni és hogy ezúttal keményebb ellenféllel volt dolguk, mely az első meglepetés után ügyesen a különítmény felé fordult. Az elkésredett kézitusában 15 halott maradt a küzdelem színhelyén és körülbelül 150 ember sebesült meg, közöttük a parancsnok is és még egy tiszt. Az oroszok végre is sok halott visszahagyásával eltakarodtak, átengedve a teret a győztes huszárroknak.

Már meglehetősen homály uralkodott, a sebesülteket köztözték, a sebesült parancsnok velük foglalatoskodott, midőn újra felhangzott a roham vezényszó. Egy kisebb kozáksapat tévedt a major közelébe, ezt rohamozta meg a készülség meglepetésszerűen és rövid küzdelem után el is kergette. 53 kozák és 75 ló maradt vissza zsákmányként.

² Szerző ezen a napon a szomszéd 36. gyaloghadosztály lovaságának volt a parancsnoka. Az áttörés hírére a baloldal földérintésére több járőr indult, közöttük egy tiszt járőr is. Ennek parancsnoka a Δ 392 Bala magaslatról végignézte ezt és a következő rohamot. Bevonulásakor elragadtatással beszélt el a szerinte gyönyörű látványokat.

Lovasroham gyalogságra Gontovánál.

1915 szeptember 9-én az oroszok Gontovánál (Zalošćetől keletre) áttörték a 34. gyaloghadosztály arevonalát és elfoglalták a Gontovától nyugatra lévő \triangle 424 jelzésű magaslatot, mely különösen nyugati, meredek sziklából álló oldala miatt és azért, mert a környező terepnél 40—50 méterrel magasabb volt, az állás kulcspontjának volt tekinthető.

Úgy látszik, hogy a hadvezetőség az oroszok ily irányú szándékáról tudott, mert két nappal az áttörés előtt Felix vezérőrnagyot a 31. gyaloghadosztályhoz tartozó és a háború folyamán vitézségükről közismert somogyi 44. gyalog- és 3. bosnyák gyalogezredek egy-egy zászlóaljával, egy tábori ágyús-, egy tábori tarackosüteggel és a cs. és kir. 8. huszárezred 2. századával Kremienec alól Nowi-Poczajewen át Nowi-Aleksiniere irányította. A híres 44-es bakákat Nagy alezredes, a vitéz bosnyákokat Hoffmann alezredes vezette, a 70 lovasból álló huszárszázad parancsnoka Wodianer főhadnagy volt. Ez a különítmény egy nappal az orosz támadás előtt be is érkezett.

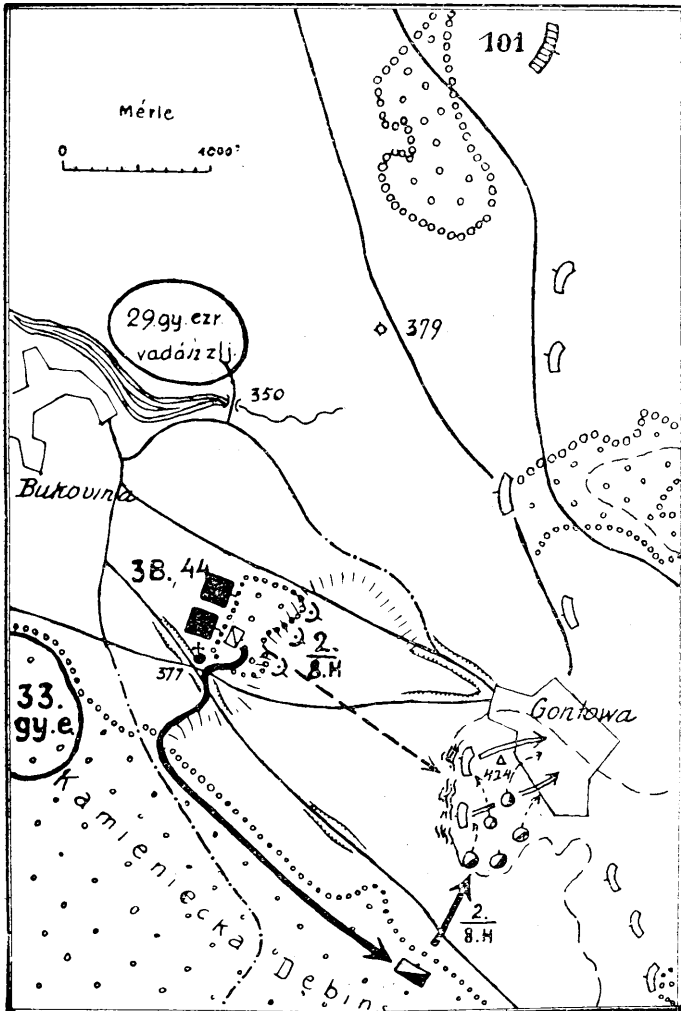
Valószínű, hogy a hadvezetőség a támadást ezen a környéken várta, ez azonban a különítmény beérkezését követő napon, a kora hajnali órákban 7 kilométerrel délebbre, Gontovánál következett be.

A 34. gyaloghadosztály a 29., 33. és a 101. gyalogezredekéből és egy vadászzászlóaljából állott. Az orosz támadás alapos tűzérési előkészítés után főként a 29. és 33. gyalogezredek és a vadászzászlóaljat érte, melyek különösen a gontovai \triangle 424 jelzésű magaslat elfoglalása után, annak uralkodó helyzeténél fogva, engedni voltak kénytelenek és részben menekülésszerűen özönlöttek Bukowina felé. A kissé távolabb eső balszárnyon a 101. gyalogezred és a hadosztály tűzérsege helyén maradt.

Az oroszok megelégedtek a gontovai magaslat és az attól északra és délre fekvő állások jórészenek elfoglalásával és ennél (egy lovasosztály kivételével) nem mentek tovább. Az elért eredményt kihasználatlanul hagyták.

Az áttörés hírére Felix vezérőrnagy törzsével és a huszárszázaddal Bukowinába lovagolt és a különítmény többi részét is ide irányította. Délelőtt 8 óra tájban a faluba érkezve a hadosztályt Bacsilla dandárának vezérkari tisztje (egy idősebb 101. gyalogezredbeli százados, aki az általános zűrzavar közepette megőrizte nyugalmát és a magasabb parancsnokságoknak adta le jelentéseit) tájékoztatta a helyzetről.

Felix vezérőrnagy mindenekelőtt a huszárszázaddal rendelkezett. Wodianer főhadnagy azt a parancsot kapta, hogy



6. vázlat.

tűzharchoz lóról szállva szállja meg a Bukowina és Gontowa közt elterülő erdőparcella keleti szegélyét és azt tartsa mindaddig, amíg a különítmény be nem érkezik. Azután a tüzér-

ség tüzét irányította a gontovai magaslatra, fölvette az összeköttetést a szomszéd hadosztályokkal, kijelölte a visszavert gyalogsapatok gyülekező helyeit, rendeztette kötelékeiket és a délelőtt 9 óra tájban beérkezett különítményt (44-esek és bosnyákok) a Wodianer lovasszázadával megszállt erdő mögött ellentámadásra csoportosította.

Félix tábornok mindezt a legbámulusabb nyugalommal és fölényes biztossággal intézte, ami a kritikus helyzet ellenére mindenkit megnyugtatott.

Wodianer huszárjai ezalatt békésen feküdtek a nekik kijelölt helyzetben. Amint jelentés érkezett az ellentámadás megindulásáról, a tábornok parancsot adott a huszárszázad bevonására. A kiküldött küldönclovás fél óra múlva azzal a jelentéssel tért vissza, hogy a huszárszázadot nem találja sehol. Kereste ugyan mindenütt az erdők között, de végre visszajött, mert úgy vélte, hogy Wodianer közben már be is vonult. Különben a bosnyákok már messze túl vannak az erdőparcellán. Ezt a mindinkább fokozódó puska- és ágyútűz is igazolta.

Ekkor beront a különítmény vezérkari tisztje és magából kikelve jelenti, hogy a huszárszázad megrohanta a magaslatot. Jelentését azzal zárja, hogy: „Wodianer ist ein Narr — die Schwadron ist kaput!“ A törzshöz beosztott tisztek kirohannak a legközelebbi kilátópontra és még látják, amint az utolsó lovasok a gontovai magaslaton végigszáguldanak és azután eltűnnek. A derék huszárokért aggódó törzsbeli tiszteket a parancsnoksághoz visszatérve az az örömhír fogadja, hogy a bravuros attak teljes sikerrel járt és hogy annak hatása következtében a gontovai magaslatot gyalogságunk birtokába vette.

Délután 1 és 2 óra között a huszárszázad bevonult a különítmény-parancsnoksághoz. A huszárok vitéz parancsnokukat és még két sebesült huszárt hevenyészett hordágyakon hozták vissza. A lovasroham részletei csak akkor váltak ismertekké és a következőkben állottak.

Amint a 44-esek és a bosnyákok az ellentámadáshoz való előnyomulás közben a huszárszázad rajvonalát elhagyták, Wodianer főhadnagy lovasait lóra ültette és parancsnok nélkül, saját elhatározását követve és a terep fedezetet nyújtó alakulatát kihasználva, átlovagolt a Kamieniecka Debina nagy erdőbe. Innen, mindig az erdő fától fedetten, mint az ellentámadó csoport jobb oldalvédje kísérte az ellentámadást. Az előnyomulás alatt folyton figyelte a kifejlődő harcot és látta, hogy a gontovai magaslat nyugati oldalán a támadás megakad. Az oroszok a bástyaszerű sziklákról erős

tűzzel fogadták gyalogságunkat, mely sem beásni nem tudta magát, sem pedig a teljesen meredek sziklafalon rohamozni nem tudott és így igen kritikus helyzetbe jutott. Már-már az a veszély fenyegette, hogy a támadás megakad. Ekkor váratlan fordulat következett be.

Wodianer százada mintegy 800 lépésre lehetett a gontovai magaslaton lévő oroszoktól, azoknak oldalában. A magaslatnak feléje nyúló oldala enyhén lejtő és gyepes volt. Látva gyalogosaink szorult helyzetét, hirtelen elhatározással rohamot vezényel és minden forma mellőzésével, úgy ahogy századával a sűrű erdőben állott, rajta-rajtában a Δ 424-es magaslatra előre tolt oroszokra veti magát. Az oroszok balszárnya első meglepetéséből fölocsudva szembeszáll vele és erős tűz alá fogja, melyet a \diamond 420 magaslaton álló orosz erők oldaltüzeléssel támogatnak. Mindez hiába. A vitéz bácskai huszárok már elérték a magaslatot, kisebb csoportokba verődve a szívósan védekező muszkákkal kézitusába keverednek, egyes lovasok lovaikról leugranak és puszta karddal a fedezékek között lövöldöző oroszokat ütik le, Wodianer pedig az élesoporttal a falu felé kanyarodik. Ekkor egy mélyen robbanó srapel kévéjébe kerül, ő is, lova is súlyosan sebesülve felbukik. A század tovább rohan és a fejvesztetten menekülő orosz gyalogságot úzve vágva a faluba tör. Az orosz gyalogság ellentámadásra előnyomuló osztagai a huszárok elszánt rohamát látva, szintén visszafordulnak és eszeveszetten menekülnek.

A Félix-különítmény a huszárok tüneményszerű rohamát kihasználta, az ellenségtől megtisztított fontos magaslatot majdnem veszteség nélkül birtokába vette.

Szinte önkéntelenül vetődik fel a kérdés, hogy mekkora veszteségbe került ennek a bravuros lovas-rohamnak végrehajtása és a felelet szinte csodaszámba megy. Wodianer vesztesége mindössze egy halott, két sebesült (köztük ő maga) és hét ló.

Schwarczer Jenő.

Érdekes, hogy a Wodianer-féle rohammal majdnem egyidejűleg egy orosz lovasosztály (3 század) az áttörés által keletkezett résen észrevétlenül a Baszuki és Rukovina közötti erdőparcellába nyomult előre és onnan egy az erdő szélétől 5–600 lépésre álló osztrák-magyar tábori ágyús üteget arcvonalban megrohamozott. Az üteg kiváló parancsnoka és legénysége a végsőkig védekezett és kartácstüzével az ellenség sorait megritkította, az orosz roham mégis a legszebb eredménnyel járt, az ütegbe tört, annak legény-

ségét lekaszabolta és rohamközben egy szakaszt az üteg mögötti magaslaton álló hadosztálytörzs ellen küldött.

Ha ez az orosz lovasosztály délnyugati irányban előretör, talán a legnagyobb zavart idézhette volna elő. E helyett azonban az elfoglalt ágyúkat igyekezett elhurcolni. Ez lett végzete, mert az ideoda kavargó orosz lovasokat a gyülekező 29-esek és vadászok puszító géppuskatűz alá fogták, mire az oroszok a már elfoglalt ágyúkat elhagyták és északkeleti irányban vissza akartak törni. Itt azonban a még érintetlen 101. gyalogezred fogadta és semmisítette meg a vitéz orosz lovasosztályt. A jobb sorsra érdemes lovasosztály teljesen fölmorzsolódott.